

Kamil GLINKA

Uniwersytet Zielonogórski

Język polityki w warunkach kampanii permanentnej na przykładzie miasta Wałbrzycha

Dynamiczny rozwój, szeroko rozumianych, kanałów przepływu informacji wpływa na kształt i charakter aktywności aktorów politycznych. Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę rywalizację toczoną o uzyskanie i utrzymanie poparcia elektoratu, angażującą uwagę środków masowego przekazu (mediów). Istotnego znaczenia, w tym kontekście, nabiera komunikowanie werbalne, a w szczególności język jako jego podstawowy środek¹. Prawidłowość tego typu znajduje potwierdzenie na poziomie lokalnym (w obrębie lokalnej przestrzeni komunikacyjnej²), w tym w Wałbrzychu.

Głównym celem artykułu pozostaje syntetyczne przedstawienie najważniejszych zjawisk, tendencji i zabiegów obserwowanych w odniesieniu do języka, będącego udziałem lokalnych aktorów politycznych podejmujących aktywność w Wałbrzychu w warunkach kampanii permanentnej. Cezurę czasową analizy wyznaczają, z jednej strony, wybory na Prezydenta i do Rady Miasta z 2010 r., a z drugiej, powtórna rywalizacja o fotel włodarza i mandaty radnych przypadająca na 2011 r. (działania natury marketingowej podejmowane przez kandydatów i sztaby wyborcze, związane z przebiegiem tych dwóch elekcji). Z uwagi na praktyczną dostępność materiału badawczego, tworzono przede wszystkim przez lokalną prasę, zakres przedmiotowy podejmowanej analizy wyznacza poziom komunikowania masowego.

Komunikowanie werbalne stanowiące jedną z podstawowych form komunikowania politycznego opiera się na umiejętnym wykorzystaniu języka jako instrumentu konstruowania rzeczywistości politycznej³. Ję-

¹ B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy komunikowania społecznego*, Wrocław 1999, s. 25.

² S. Michalczyk, *Komunikowanie polityczne. Teoretyczne aspekty procesu*, Katowice 2005, s. 293.

³ Por. J. Fras, *Komunikacja polityczna: wybrane zagadnienia gatunków i języka wypowiedzi*, Wrocław 2005, s. 73; P. Pawełczyk, *Socjotechniczne aspekty gry politycznej*, Poznań 2000, s. 171–172.

zyk ten, w tak zarysowanym ujęciu, służy zatem realizacji określonych celów politycznych, przede wszystkim, zdobyciu i utrzymaniu władzy. Uzasadnionym, w tym kontekście, pozostaje przywołanie rozumienia języka polityki. Tym samym, zdaniem Bohdana Walczaka, stanowi on „[...] funkcjonalną odmianę języka ogólnego [...], stosowaną w tekstach, które: 1) są wytwarzane przez środowisko polityków i ludzi z nimi związanych [...] oraz dziennikarzy specjalizujących się w problematyce politycznej, 2) są adresowane intencjonalnie do wszystkich uczestników języka ogólnego, 3) dotyczą sfery polityki i 4) odznaczają się dominacją funkcji perswazyjnej [...]”⁴. Wydaje się, że tego typu ujęcie akcentuje ścisły, funkcjonalny związek dwóch autonomicznych dziedzin wiedzy: politologii i lingwistyki. Stosownym pozostaje zatem wskazanie, za Stefanem Rittellem, na politololingwistyczny charakter podejmowanej analizy⁵.

Wypowiedzi i teksty, rozumiane jako „przejawy (realizacje) języka polityki”⁶, tworzone przez aktorów politycznych, nie spełniają kryterium hermetyczności. Decyduje o tym fakt, że są adresowane, na poziomie komunikowania masowego⁷, do możliwie najszerszego grona odbiorców. Tym samym, za konsekwencję rosnącego znaczenia mediów w sferze polityki uznać można zmianę obserwowaną na gruncie konstruowania strategii komunikowania aktorów politycznych⁸. Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę umiejętne wykorzystanie języka jako elementu decydującego o ich powodzeniu. Uzasadnionym, w tym kontekście, przywołanie stwierdzenia Jerzego Bralczyka, że: „Polityk istnieje poprzez język. Gdy przestaje mówić, przestaje istnieć jako polityk”⁹. Tego typu podejście, prezentujące język jako środek komunikowania, uzasadnia wskazanie na pojęcie komunikowania politycznego. Szczególnie, że, jak

⁴ B. Walczak, *Co to jest język polityki?*, w: *Język a kultura. Język polityki a współczesna kultura polityczna*, red. J. Anusiewicz, B. Siciński, Wrocław 1994, s. 20.

⁵ S. J. Rittel, *Komunikacja polityczna. Dyskurs polityczny. Język w przestrzeni politycznej*, Kielce 2003, s. 14–16.

⁶ B. Walczak, op. cit., s. 16.

⁷ Por. T. Goban-Klas, *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*, Warszawa 2001, s. 32.

⁸ B. Dobek-Ostrowska, op. cit., s. 131.

⁹ Bralczyk: *to media kształtują język polityków*, „Gazeta Prawna”, http://www.gazetaprawna.pl/wiadomosci/artykuly/365077,bralczyk_to_media_kszaltuja_jezyk_politykow.html, 12.09.2011 r.

twierdzi Bogusława Dobek-Ostrowska, „[...] istota komunikowania politycznego sprowadza się środków masowego przekazu, które pełnią rolę pośrednika między nadawcami politycznymi a obywatelami [...]”¹⁰. Abstrahując od przedstawiania szczegółowych podejść teoretycznych, przyjmuje się, że stanowi ono proces polegający na wymianie komunikatów o polityce, integrujący aktorów politycznych, obywateli oraz media¹¹.

Język, będący udziałem aktorów politycznych podejmujących aktywność na arenie lokalnej nabiera szczególnego znaczenia w warunkach kampanii permanentnej. Zwłaszcza, jeśli przyjąć, za Sidney'em Blumenthałem, że kampania tego typu „[...] przekształca rządzenie (rząd) w instrument służący podtrzymaniu popularności rządzących [...]”¹². Tym samym, zmianie ulega proces komunikowania politycznego, który nie jest realizowany jedynie w tzw. okresie wyborczym, ale przebiega w sposób ciągły, nieprzerwany. Kampania permanentna przybiera postać „pętli”, tworzonej przez bezustanne, równoczesne rządzenie i prowadzenie działań natury kampanijnej¹³. Szczególnego znaczenia nabiera zatem stwierdzenie Jamesa Stanyera, że w okresie pomiędzy wyborami aktorzy polityczni dążą do tego „[...] by upewnić się, że ich poglądy, bardziej niż rywali, dominują obieg informacji i kształtują opinię publiczną [...]”¹⁴.

Uzasadnionym, w tym kontekście, pozostaje przywołanie ośmiu czynników „determinujących powstanie i działanie mechanizmów kampanii permanentnej”¹⁵, które akcentuje Jan Garlicki. Tym samym, wśród nich wyróżnić można wzrost roli mediów (przede wszystkim telewizji) oraz

¹⁰ B. Dobek-Ostrowska, op. cit., s. 123.

¹¹ B. Dobek-Ostrowska, *Komunikowanie polityczne i publiczne*, Warszawa 2006, s. 155.

¹² S. Blumenthal, *The Permanent Campaign*, New York 1982, s. 7, za: D. A. Dulio, T. L. Towner, *The Permanent Campaign*, w: *Routledge Handbook of Political Management*, red. D. W. Johnson, New York 2008, s. 93.

¹³ N. J. Ornstein, T. E. Mann, *Conclusion: The Permanent Campaign and the Future of American Democracy*, w: *The Permanent Campaign Campaign nad Its Furure*, red. N. J. Ornstein, T. E. Mann, Washington 2000, s. 220.

¹⁴ J. Stanyer, *Spinning on the Conference Circuit: Public Relations and the Selling of Party and Policy at the British Party Political Conferences*, „Journal of Political Marketing” 2003, t. 2, nr 2, s. 83.

¹⁵ J. Garlicki, *Komunikowanie polityczne – od kampanii wyborczych do kampanii permanentnej*, „Studia Politologiczne” 2010, nr 16, s. 34.

rozwój tzw. nowych mediów¹⁶ (głównie Internetu). Równie istotnym pozostaje wzrost roli oraz wpływu opinii publicznej na sferę polityki. Podobnie, jak funkcjonowanie modelu polityki plebiscytarnej (sondazowej)¹⁷, w której, z jednej strony, działania ośrodka decyzyjnego podejmowane są pod wpływem badań opinii społecznej, a z drugiej, sam ośrodek może wpływać na te opinie za pośrednictwem instrumentów komunikowania. Kolejnymi czynnikami, wskazywanymi przez J. Gralickiego, pozostają: płaszczyzna ciągłego sporu na linii: rządzący–opozycja (liderzy rządzący–liderzy opozycji) oraz narastająca częstotliwość wyborów. Ponadto, profesjonalizacja kampanii i, co z tym związane, wzrost roli tzw. konsultantów politycznych oraz segmentacja wyborców i identyfikacja grup docelowych, będące celem działań sztabów wyborczych¹⁸.

Zarysowanie rozumienia pojęcia kampanii permanentnej wydaje się o tyle uzasadnione w odniesieniu do rywalizacji toczonej w Wałbrzychu w latach 2010–2011, że o prowadzeniu tego typu kampanii w Polsce można mówić już począwszy od 2005 r.¹⁹ Co więcej, odwołanie się do koncepcji zaproponowanej przez J. Garlickiego pokazuje, że rywalizacja ta przebiegała w warunkach kampanii permanentnej.

Tym samym, istotną rolę w jej przebiegu odgrywały środki masowego przekazu, zarówno tradycyjne (drukowane i elektroniczne), jak i tzw. nowe media²⁰. W porównaniu z okresem wcześniejszym, znaczenia nabrało funkcjonowanie telewizji lokalnych: Telewizji Wałbrzych, Telewizji Twoja, Telewizji Dami oraz Regionalnej TV. Na ich antenie, z różną częstotliwością, prezentowano rozmowy z ekspertami z zakresu komunikowania politycznego²¹, wywiady z lokalnymi politykami²² oraz spoty

¹⁶ Por. M. Szpunar, *Czym są nowe media – próba konceptualizacji*, „Studia Mediodoznawcze” 2008, nr 4, s. 31–40.

¹⁷ P. Winczorek, *Demokracja liberalna i plebiscytarna*, „Rzeczpospolita” z dnia 25 maja 2007, s. 7.

¹⁸ J. Garlicki, op. cit., s. 34–35.

¹⁹ Ibidem, s. 37.

²⁰ Zob. B. Dobek-Ostrowska, *Podstawy komunikowania...*, op. cit., s. 147.

²¹ Zob. Telewizja Wałbrzych, *Debata Prezydencka – Komentarz: dr Marzena Cichosz, dr Ryszard Kessler*, <http://www.tvwalbrzych.pl/site/2010/11/10/debata-prezydencka-komentarz-dr-marzena-cichosz-dr-ryszard-kessler/>, 23.09.2011 r.; WałbrzychFakty.pl, *Gość Telewizji Dami – Wiesław Gałązka*, <http://walbrzychfakty.pl/2011/07/21/gosc-telewizji-dami-wieslaw-galazka/>, 23.09.2011 r.

²² Zob. Telewizja Wałbrzych, *Gość Dnia – Kamil Zieliński*, <http://www.tvwalbrzych.pl/site/2011/06/15/gosc-dnia-kamil-zielinski-5/>, 23.09.2011 r.; Telewizja Twoja, *Rozmowa z Alicją Rosiak*, 27.04.2011, http://www.tvtwoja.pl/?page_id=43,

wyborcze. Transmitowały one również debaty z udziałem kandydatów, m.in. na urząd prezydenta miasta²³. Rola przekazu telewizyjnego pozostawała szczególnie istotna, jeśli brać pod uwagę konieczność przeprowadzenia powtórzonych wyborów w sierpniu i wrześniu 2011 r. Wówczas to problematyka wyborcza w zasadzie zdominowała serwisy informacyjne oraz układ programowy stacji. Nie bez znaczenia, w przebiegu kampanii, pozostawała również prasa lokalna: „Tygodnik Wałbrzyski”, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie”, „Tygodnik Dobry i Bezpłatny”, „30 Minut” oraz „Gazeta Wrocławska” (z dodatkiem „Panorama Wałbrzyska”). Co znamienne, istotnym elementem strategii komunikacyjnych przyjętych przez aktorów politycznych pozostawało wykorzystanie Internetu. Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę, z jednej strony, prowadzenie własnych stron internetowych oraz profili w serwisach społecznościowych, a z drugiej, popularność lokalnych portali o charakterze informacyjnym: walbrzych.info, walbrzych24.com, nww24.pl, walbrzychfakty.pl, Walbrzyszek.com, regional.pl, Walbrzych.NaszeMiasto.pl, wiadomosciwalbrzyskie.pl, twoje-sudety.pl²⁴.

Elementem decydującym o specyficie analizowanej kampanii pozostawał również wzrost roli i znaczenia badań opinii publicznej przeprowadzanych, zarówno przez profesjonalne agencje (najczęściej na zlecenie komitetów wyborczych, lokalnych mediów²⁵), jak i naukowców oraz

23.09.2011 r.; WałbrzychFaty.pl, Gość Telewizji Dami – Mirosław Lubiński, <http://walbrzychfakty.pl/2011/07/30/gosc-telewizji-dami-miroslaw-lubinski-2/>, 23.09.2011 r.

²³ Zob. Telewizja Wałbrzych, *Debata Prezydencka – Piotr Kruczkowski kontra Mirosław Lubiński*, <http://www.tvwalbrzych.pl/site/2010/11/18/debata-prezydencka-piotr-kruczkowski-kontra-miroslaw-lubinski/>, 23.09.2011 r.; Telewizja Wałbrzych, *Debata Przedwyborcza w TW Wałbrzych*, <http://www.tvwalbrzych.pl/site/2011/08/04/debata-przedwyborcza-w-tv-walbrzych/>, 23.09.2011 r.

²⁴ Zob. walbrzych.info, *Portal Miejski*, <http://www.walbrzych.info/>, 23.09.2011 r.; Walbrzych24.com, <http://www.walbrzych24.com/>, 23.09.2011 r.; nww24.pl, *Regionalny Portal Informacyjny*, <http://www.nww24.pl/>, 23.09.2011 r.; walbrzychFAKTY.pl, <http://walbrzychfakty.pl/>, 23.09.2011 r.; Walbrzyszek.com, <http://www.walbrzyszek.com/>, 23.09.2011 r.; regional.pl, *Wałbrzych*, <http://www.regional.pl/walbrzych/>, 23.09.2011 r.; wiadomości wałbrzyskie.pl centrum informacji o regionie, <http://www.wiadomosciwalbrzyskie.pl/>, 23.09.2011 r.; Wałbrzych NaszeMiasto.pl, <http://walbrzych.naszemiasto.pl/>, 23.09.2011 r.; Twoje Sudety, <http://www.twoje-sudety.pl/>, 23.09.2011 r.

²⁵ Zob. Liczy się tylko dwóch kandydatów, „30 minut” z dnia 19 listopada 2010, s. 1; Walbrzych24.com, OBOP – komentarze, <http://www.walbrzych24.com/wiadomosci/35-wiadomoci/932-obop-komentarze>, 23.09.2011 r.

studentów²⁶. Badania tego typu (przybierające w większym bądź mniejszym zakresie profesjonalną formułę²⁷) uznać można, z jednej strony, za element w pośredni sposób oddziałyujący na aktywność najważniejszych uczestników kampanii, a z drugiej, za instrument służący określeniu ram toczzonego sporu²⁸. Zwłaszcza, że w przypadku wałbrzyskiej kampanii permanentnej obejmującej okres 2010–2011, spór ten pozostawał stosunkowo silnie zarysowany z zakresie przedmiotowym i podmiotowym.

Biorąc pod uwagę jego zakres przedmiotowy należy wskazać na kilka podstawowych elementów. Po pierwsze, na, szeroko komentowany przez lokalne media²⁹, proceder kupowania głosów (korupcji wyborczej). Uzasadnionym pozostaje stwierdzenie, że decyzja Sądu Okręgowego w Świdnicy o unieważnieniu II tury wyborów prezydenckich przeprowadzonej w grudniu 2010 r. oraz wyborów do Rady Miasta w okręgu nr 5 z listopada tego same-

²⁶ Zob. T. Piasecki, *Lubiński ściga Kruczkowskiego*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 15 listopada 2010, s. 13; Wałbrzyszek.com, *Czy Piotr Kruczkowski po raz kolejny wygra wybory?*, <http://www.walbrzyszek.com/news,single,init,article,5268,23.09.2011> r.; *Rządy starszyny i małyszomania*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 13 grudnia 2010, s. 4.

²⁷ Zob. *Kruczkowski liderem*, „30 minut” z 24 września 2010, s. 7.

²⁸ Por. T. Piasecki, *WWS rusza na miasto z ankietami*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 2 sierpnia 2010, s. 5.

²⁹ Zob. M. Mykytyszyn, *Dziki Wałbrzych, czyli jak Wild namieszał*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 15 listopada 2010, s. 4; N. Pustuła, *Polityczne samobójstwo senatora PO*, „30 minut” z dnia 4 grudnia 2010, s. 1; M. Mykytyszyn, *Kampania skandalem ożywiona*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 6 grudnia 2010, s. 3; *Jeszcze raz do urn?*, „30 minut” z dnia 10 grudnia 2010, s. 1, 3; *Unieważnią wybory?*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 13 grudnia 2010, s. 3; R. Pawłowski, *Czeka nas powtórka wyborów?*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 13 grudnia 2010, s. 2; M. Mykytyszyn, *Wybory na cenzurowanym*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 13 grudnia 2010, s. 4; R. Radczak, *Sąd nad wyborami*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 23 grudnia 2010, s. 3; idem, *Sąd nad wyborami*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 23 grudnia 2010, s. 3; R. Palacz, *Prezydent Kruczkowski: Powtórzymy wybory, jeśli trzeba*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 27 grudnia 2010, s. 4; M. Mykytyszyn, *Kraj-obraz po bitwie*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 27 grudnia 2010, s. 3; *W stronę wyrok*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 10 stycznia 2011, s. 1; R. Pawłowski, *Kruczkowski – kontrkandydaci 1:0*, „30 minut” z dnia 21 stycznia 2010, s. 6; *Jednak kupowali głosy?*, „30 minut” z dnia 28 stycznia 2011, s. 4; *Sądowy maraton*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 11 kwietnia 2011, s. 4; *Telewizja Wałbrzych, Tematy Tygodnia – Kupowanie głosów c.d.*, <http://www.tvwalbrzych.pl/site/2011/02/26/temat-tygodnia-kupowanie-glosow-cd/>, 27.02.2011 r.; R. Pawłowski, *Kupione wybory czy jednak zgodne z prawem?*, „30 minut” z dnia 22 kwietnia 2011, s. 1, 3; J. Serdeczny, *Demokracja po wałbrzysku*, „30 minut” z dnia 8 lipca 2011, s. 5.

go roku³⁰, w trwały sposób określiła kształt i charakter toczącej się rywalizacji. Zwłaszcza, że rezultatem orzeczenia sądu pozostawała rezygnacja dotychczas urzędującego prezydenta miasta Piotra Kruczkowskiego³¹, wygaśnięcie mandatu pięciu wałbrzyskich radnych oraz powtórne przeprowadzenie wyborów. Innymi kwestiami, z jednej strony, podnoszonymi w trakcie trwania kampanii, a z drugiej, angażującymi uwagę mieszkańców miasta, pozostawały: polityka zatrudnienia (m.in.: wysoki poziom bezrobocia i model funkcjonowania Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „Invest Park”), status Wałbrzycha (m.in.: brak grodzkości oraz negatywny wizerunek miasta w mediach) oraz stan infrastruktury lokalnej.

W aspekcie podmiotowym, zasadniczą oś toczącego się sporu wyznaczali, cieszący się największym poparciem społecznym kandydaci na fotel włodarza miasta. W 2010 r. był to, wspomniany już, urzędujący prezydent Piotr Kruczkowski i jego główny konkurent Mirosław Lubiński, a w 2011 r. – powołany w miejsce Kruczkowskiego komisarz miasta Roman Szelemej³² oraz Partyk Wild (patrz szerzej: tabela 1).

Czynnikiem określającym permanentny charakter kampanii pozostawała również sama częstotliwość wyborów. Zwłaszcza, że perspektywa przeprowadzenia II tury wyborów prezydenckich w grudniu 2010 r.³³ oraz konieczność przedterminowego głosowania w sierpniu³⁴ i wrześniu³⁵

³⁰ Sąd unieważnił wybory w Wałbrzychu, „Rzeczpospolita”, <http://www.rp.pl/artykul/650672.html>, 23.09.2011 r.

³¹ Zob. Wałbrzych24.com, *Kruczkowski rezygnuje (video)*, <http://www.walbrzych24.com/wiadomosci/35-wiadomoci/3456-kruczkowski-rezygnuje-video>, 23.09.2011 r.

³² R. Radczak, *Najlepsza decyzja*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 16 maja 2011, s. 3; R. Pawłowski, *Komisarz, kandydat, prezydent?*, „30 minut” z dnia 27 maja 2011, s. 1; R. Radczak, *Oczekiwana zmiana miejsc*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 30 maja 2011, s. 4.

³³ R. Palacz, *5 grudnia: dogrywka wyborcza*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 29 listopada 2010, s. 4.

³⁴ Zob. Państwowa Komisja Wyborcza, *Obwieszczenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie podania do publicznej wiadomości rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 czerwca 2011 roku w sprawie przedterminowych wyborów prezydenta miasta Wałbrzycha w województwie dolnośląskim*, http://www.pkw.gov.pl/pkw2/index.jsp?place=Lead07&news_cat_id=887&news_id=47175&layout=1&page=text, 11.09.2011 r.

³⁵ Zob. Urząd Miejski w Wałbrzychu, *Obwieszczenie Wojewody Dolnośląskiego z dnia 24 czerwca 2011 r. w sprawie podania do publicznej wiadomości Zarządzenia Nr 174 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie przeprowadzenia wyborów ponownych do Rady Miejskiej Wałbrzycha w okręgu wyborczym nr 5*, <http://bip.um-walbrzych.dolnyslask.pl/dokument.php?iddok=7128&idmp=389&r=r>, 11.09.2011 r.

Tabela 1
Komitety wyborcze kandydatów na Prezydenta Miasta i do Rady Miasta w wyborach z 21 listopada 2010 r. oraz w powtórzonych wyborach na Prezydenta Miasta z 7 sierpnia 2011 r. i do Rady Miasta z 5 września 2011 r.

2010		2011	
Rządzący	Opozycja	Rządzący	Opozycja
Wybory na Prezydenta			
<ul style="list-style-type: none"> Piotr Kruczkowski (KWW Platforma Obywatelska RP) 	<ul style="list-style-type: none"> Bogusława Czupryn (KWW Klubu Inicjatyw Społecznych Mieszkańców Wałbrzyska w Wałbrzychu) Henryk Gołębiewski (KWW Sojusz Lewicy Demokratycznej) Mirosław Lubiniński (KWW Wałbrzyska Wspólnota Samorządowa) Piotr Sosiński (KWW Prawo i Sprawiedliwość) Patryk Wild (KWW Patryk Wild) Andrzej Zibrow (KWW Andrzej Zibrowa Dobry Samorząd) 	<ul style="list-style-type: none"> Piotr Kruczkowski (KWW Platforma Obywatelska RP) Roman Szelemej (KWW Romana Szelemeja) 	<ul style="list-style-type: none"> Wybory na Prezydenta Mirosław Lubiniński (KWW Mirosława Lubinińskiego) Patryk Wild (KWW Patryka Wilda) Kamil Zielniński (KWW Prawo i Sprawiedliwość)
Wybory do Rady Miasta			
<ul style="list-style-type: none"> KWW Platforma Obywatelska RP (do 10.2010 r. koalicja PO i PiS w Radzie Miasta, od 10.2010 r. PO nie posiada większości w Radzie Miasta) 	<ul style="list-style-type: none"> KWW Andrzej Zibrowa Dobry Samorząd KWW Klubu Inicjatyw Społecznych Mieszkańców Wałbrzyska w Wałbrzychu KWW Patryk Wild KWW Prawo i Sprawiedliwość KWW Sojusz Lewicy Demokratycznej KWW Wałbrzyska Wspólnota Samorządowa 	<ul style="list-style-type: none"> KWW Platforma Obywatelska RP KWW Sojusz Lewicy Demokratycznej 	<ul style="list-style-type: none"> Wybory do Rady Miasta KWW Andrzej Zibrowa Dobry Samorząd KWW Klubu Inicjatyw Społecznych Mieszkańców Wałbrzyska w Wałbrzychu KWW Patryk Wild KWW Prawo i Sprawiedliwość KWW Sojusz Lewicy Demokratycznej KWW Wałbrzyska Wspólnota Samorządowa

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza, *Geografia wyborcza. Miasto Wałbrzych. Wyniki głos. i wyb. Prezydenta*, <http://wybory2010.pkw.gov.pl/geo/pl/020000/022109.html#tabs-6>, 19.09.2011 r.; Państwowa Komisja Wyborcza, *Geografia wyborcza. Miasto Wałbrzych. Wybory do rady miasta*, <http://wybory2010.pkw.gov.pl/geo/pl/020000/022109.html#tabs-2>, 19.09.2011 r.; Państwowa Komisja Wyborcza, *Wybory przedterminowe prezydenta miasta Wałbrzyska w województwie dolnośląskim, zarządzane na dzień 7 sierpnia 2011 r.*, <http://www.kadencja.pkw.gov.pl/aw/pl/20110807-022109-WBPP/index.html>, 19.09.2011 r.; Państwowa Komisja Wyborcza, *Wybory ponowne do Rady Miejskiej Wałbrzyska zarządzane na dzień 11 września 2011 r. – okręg nr 5*, <http://www.kadencja.pkw.gov.pl/aw/pl/20110911-022109-RDAO/index.html>, 19.09.2011 r.

roku następnego sprawiały, że działania będące udziałem lokalnych aktorów politycznych cechowały się, nieobserwowaną wcześniej, intensywnością³⁶.

Charakter kampanii wyznaczała również profesjonalizacja działań podejmowanych przez uczestników toczącej się rywalizacji. Co istotne, sprowadzała się ona nie tylko do efektywnego wykorzystania narzędzi marketingowych, ale również do kluczowej roli tzw. doradców, konsultantów politycznych³⁷.

Język wypowiedzi lokalnych aktorów politycznych ulega, na przestrzeni lat, szeregu różnorodnym przemianom. Abstrahując od przemian wyznaczanych wydarzeniami doby Jesieni Ludów³⁸ stosownym pozostaje przedstawienie najważniejszych zjawisk i tendencji, obserwowanych w odniesieniu do języka, będącego udziałem wałbrzyskich aktorów politycznych, podejmujących aktywność w warunkach kampanii permanentnej. Wśród nich wymienić należy pauperyzację i wulgaryzację języka polityki. Co więcej, uzasadnioną pozostaje również analiza wykorzystywanej metaforyki oraz stopnia perswazyjności wypowiedzi. Realizacji tego celu służyć ma przywołanie konkretnych przykładów. Oczywiście, autor artykułu nie przesadza o słuszności ich przyporządkowania akcentowanym powyżej zjawiskom i tendencjom.

Pauperyzacja języka polityki, rozumiana jako „obniżenie jakości politycznego mówienia”³⁹ „[...] maniera potoczności [...]”, która „[...] schlebia zwykłemu odbiorcy przez odwołanie się do jego najprostszych doświadczeń życiowych i jest w dużej mierze manierą antyintelektualną [...]”⁴⁰, pozostaje zjawiskiem w istotny sposób określającym charakter wypowiedzi wałbrzyskich aktorów politycznych. Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę rywalizację o poparcie elektoratu, obejmującą okres 2010–2011

³⁶ R. Palacz, *Kandydaci na prezydenta miasta biją poniżej pasa*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 8 listopada 2010, s. 1; M. Mykytyszyn, *Kampania jakiej jeszcze nie było*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 22 listopada 2010, s. 12–13.

³⁷ W. Gałązka, *Rezygnacja z fotela prezydenta Wałbrzycha to wybieg*, http://wroclaw.gazeta.pl/wroclaw/1,35771,9540646,Rezygnacja_z_fotela_prezydenta_Walbrzycha_to_wybieg.html, 23.09.2011 r.; A. Ziółkowska-Bielewicz, *Nie zmieniłem poglądów, wartości i priorytetów*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 13 grudnia 2011, s. 11.

³⁸ Zob. I. Kamińska-Szmaj, *Słowa na wolności. Język polityki po 1989 roku. Wypowiedzi, dowcip polityczny, słownik inwektyw*, Wrocław 2001.

³⁹ K. Ożóg, *Pauperyzacja języka polityki*, „LingVaria” 2006, nr 1, s. 89.

⁴⁰ *Ibidem*, s. 86.

i podejmowane przez jej uczestników próby wyjaśnienia, nawet najbardziej skomplikowanych zjawisk społecznych i politycznych, przy użyciu wyrażeń potocznych. Lokalne media niejednokrotnie przytaczały tego typu stwierdzenia, w decydującej mierze, wygłaszane przez kandydatów na urząd prezydenta miasta. Za przykład służyć mogą tu następujące wypowiedzi: „Przystałam być grzeczną dziewczynką”⁴¹, „Nie chciałabym, żeby niektóre osoby ściągały ode mnie”⁴², „Nie widzę kandydata na głowę miasta z większym doświadczeniem”⁴³, „To co się dzieje na naszym «politycznym podwórku» męczy nie tylko mnie, ale i mieszkańców”⁴⁴, „Jestem jak panna na wydaniu”⁴⁵. Istnieje duża doza prawdopodobieństwa, że wszystkie one, wykorzystujące wyrażenia potoczne, zostały zbudowane w sposób przemyślany, celowy. Wydaje się zatem, że można uznać je za egzemplifikacje tezy o zamierzonej pauperyzacji języka polityki⁴⁶. Podobnie, jak następujące stwierdzenia: „Ci ludzie szaleją się najedli”⁴⁷, „Wróci do Wrocławia, a «kukułcze jajo» w postaci dopłat zostawi”⁴⁸, „Lanie wody za pieniądze wałbrzyszan”⁴⁹, „Zawód prezes – fucha jakich mało”⁵⁰, „Uważajcie na lewicowe podróbki”⁵¹, „Ja nie będę okładał się ziemią i czekał na skonanie”⁵², „Równie dobrze można by zapytać, czy może lepiej myć ręce czy nogi”⁵³, „Nie pękam i nig-

⁴¹ T. Piasecki, *Czupryn: Przystałam być grzeczną dziewczynką*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 2 sierpnia 2010, s. 11.

⁴² Ibidem.

⁴³ A. Łuszczak, *Zibrow: Nie chcę wojny wałbrzysko-wałbrzyskiej*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 9 sierpnia 2010, s. 5.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Por. K. Ożóg, op. cit., s. 86.

⁴⁷ *Czy Nowak straszy?*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 8 listopada 2010, s. 5.

⁴⁸ T. Pluta, *„Lanie wody” za pieniądze wałbrzyszan*, „Dobry i Bezpлатny” z dnia 18 października 2010, s. 4.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ R. Pawłowski, *Nadzwyczajna sesja pełna emocji*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 23 sierpnia 2010, s. 3.

⁵¹ T. Piasecki, *Uważajcie na lewicowe podróbki*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 18 października 2010, s. 11.

⁵² S. Cisło, *Kandydat dla „młodych duchem”*, „Dobry i Bezpлатny” z dnia 11 lipca 2011 (wkładka).

⁵³ T. Piasecki, *Od podszewki poznaliśmy swoich radnych*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 4 lipca 2011, s. 22.

dy nie pękałem, w związku z tym wiedziałem, że się uda”⁵⁴, „[...] i tak dużo wzięłem na klatę [...]”⁵⁵.

Co szczególnie istotne, sformułowania oparte na wykorzystaniu wyrażań potocznych pozostawały udziałem, zarówno przedstawicieli opozycji, jak i reprezentantów ugrupowań aktualnie sprawujących władzę w mieście. Za potwierdzenie tego typu prawidłowości można uznać zatem, z jednej strony, wypowiedzi członków sztabu wyborczego głównego kandydata na urząd prezydenta Wałbrzycha, a z drugiej, aktualnie urzędującego wóldarza miasta i jego współpracowników. I tak, na zjawisko pauperyzacji języka wskazują stwierdzenia: „Bardzo złowroga wydała się nam ryba, którą Longin Rosiak dostał w ememesie”⁵⁶, „Jaki koń jest każdy widzi, a dobrego gospodarza poznaje się po obejściu”⁵⁷. Podobnie, jak sformułowania: „Może jest coś w powiedzeniu «łapaj złodzieja»”⁵⁸, „Nikt nie da głowy za swoich kolegów”⁵⁹, „Tu nie chodzi o «kaca», ale decyzja była trudna”⁶⁰, „Jestem fachowcem i nie muszę sobie kupować stołka za pieniądze”⁶¹.

Jednym z przejawów postępującej pauperyzacji języka polityki pozostaje jego wulgaryzacja. Definiowana jako używanie słów „nieakceptowanych przez ogół użytkowników języka [...] ze względu na swą ordynarność, nieprzyzwoitość albo wyraźną przynależność do języka grupy społecznej uznawanej za niższą”⁶², może decydować o kształcie toczącej się rywalizacji politycznej. Szczególnie, jeśli brać pod uwagę ujemne zabarwienie emocjonalne wulgaryzmów⁶³.

⁵⁴ M. Mykytyszyn, *Noc zwycięstwa – migawki ze sztabu Szelemeja*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 16 sierpnia 2011, s. 6.

⁵⁵ Idem, *Byłem w sekcje! Prezes MPK o swoich przekrętach*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 8 sierpnia 2011, s. 3.

⁵⁶ Idem, *Wybory na cenzurowanym*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 13 grudnia 2010, s. 4.

⁵⁷ Idem, *Wspólnota naciera z krytyką*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 20 września 2010, s. 6.

⁵⁸ A. Ziółkowska-Bielewicz, *Chodzi o kupowanie świadków, nie głosów*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 27 grudnia 2010, s. 4.

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ A. Ziółkowska-Bielewicz, *Nie zmieniłem poglądów...*, op. cit.

⁶¹ M. Mykytyszyn, *Aferalny Wałbrzych, czyli taśmy, kasa i spotkania towarzyskie*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 1 sierpnia 2011, s. 4.

⁶² *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, red. K. Polański, Wrocław 1999, s. 644.

⁶³ *Słownik encyklopedyczny. Język polski*, red. W. Głuch, Wrocław 1999, s. 682.

W przypadku wałbrzyskiej kampanii permanentnej z lat 2010–2011 stanowiły one element wykorzystywany na potrzeby rywalizacji o poparcie mieszkańców miasta. Uwagę lokalnych mediów skupiały zatem takie stwierdzenia, jak: „Wałbrzyskanie nie są ułomni”⁶⁴, „Z takim rynsztokiem jeszcze się nie spotkałem”⁶⁵, „Nikt [...] nie był w przeszłości nazwany przeze mnie szumowiną”⁶⁶, „Kto pierwszy wyrzuci na zbity pysk ze sztabu cynicznych macherów od czarnego pijaru?”⁶⁷, „[...] że-byś zdechł, nie doczekał Świąt Wielkanocnych”⁶⁸.

Obok nich, pojawiały się także wypowiedzi zawierające szczególną odmianę wulgaryzmów, jaką tworzą przekleństwa⁶⁹, np.: „Zarzuciłem mu populizm, na co powiedział, że mam się nie wpier...”⁷⁰. Z szeroką reakcją mediów, również tych ogólnopolskich, spotkały się natomiast wypowiedzi senatora, zawierające szereg określeń powszechnie uznanych za obelżywe, m.in.: „Ja powtarzam, że gdyby nie Rosiak to kur..., byśmy połowę rady nie mieli”⁷¹. Uzasadnionym wydaje się być stwierdzenie, że ujawnienie ich treści przez członka sztabu wyborczego jednego z kandydatów na urząd prezydenta miasta w trwały sposób określiło charakter toczącego się sporu⁷². Wydaje się, że podobny charakter miało ujawnienie nagrania prezentującego próbę umieszczenia plakatów tego samego kandydata w witrynie jednego z wałbrzyskich sklepów. Wówczas to padały równie obraźliwe sformułowania, m.in.: „Będziesz miał ty przesr... życie, jak go nie przywieszisz, bez kitu”⁷³.

⁶⁴ *Walka o billboardy*, „30 minut” z dnia 17 września 2010, s. 4.

⁶⁵ M. Mykityszyn, *Kampania skandalem...*, op. cit., s. 3.

⁶⁶ M. Wyszowski, *Mam czyste ręce i sumienie*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 29 listopada 2010, s. 4.

⁶⁷ *Na zbity pysk z cynicznymi macherami od czarnego pijaru*, „30 minut” z dnia 4 grudnia 2010 (wkładka).

⁶⁸ R. Radezjak, *Radni w prokuraturze*, „Dobry i Bezpłatny” z dnia 26 kwietnia 2011, s. 9.

⁶⁹ Zob. M. Grochowski, *Słownik polskich przekleństw i wulgaryzmów*, Warszawa 2001, s. 22–23.

⁷⁰ *Czy Nowak...*, s. 5.

⁷¹ N. Pustuła, *Polityczne samobójstwo senatora PO*, „30 minut” z dnia 4 grudnia 2010, s. 1.

⁷² R. Pawłowski, *Jak senator Ludwiczuk klnąc popełnił polityczne samobójstwo*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 6 grudnia 2010, s. 2.

⁷³ *Wałbrzych: Bojówki Lubińskiego c.d. (zdjęcia i film)*, <http://walbrzych.nasze-miasto.pl/artukul/651104,walbrzych-bojowki-lubinskiego-c-d-zdjecia-i-film,id,t.html>, 26.09.2011 r.

Elementem charakterystycznym dla języka wypowiedzi aktorów politycznych podejmujących aktywność w Wałbrzychu pozostawało również stosowanie metafory gry. Przywołując, akcentowane przez Janinę Fras, cztery podstawowe zbiory odniesień tematycznych do gier w komunikacji politycznej: gry militarne (wojenne), sportowe, hazardowe, rynkowe oraz sceniczne⁷⁴, uzasadnionym pozostaje zobrazowanie zakresu, w jakim odnosiły się one do języka, będącego udziałem tych aktorów. Zwłaszcza, że umiejętne wykorzystanie metafory służącej przecież „dosadnemu, prostemu, atrakcyjnemu wyjaśnianiu rzeczywistości”⁷⁵, można uznać za środek realizacji celów politycznych.

Lokalne media niejednokrotnie przytaczały zatem wypowiedzi, w których akcentowana była, przede wszystkim, metaforyka militarna, oparta na przemyślanym wykorzystaniu słów takich jak: wojna, walka, atak, wódz, żołnierz. Potwierdzeniem tego typu prawidłowości pozostają następujące sformułowania: „Nie chcę wojny wałbrzysko-wałbrzyskiej”⁷⁶, „Będzie to bardzo mocna i brutalna walka”⁷⁷, „[...] mówię o bezpardonowych atakach na moją osobę”⁷⁸, „Będą go atakować”⁷⁹, „Nie wierzę w to, że pójdą oni do wyborów i zagłosują na kandydata wskazanego przez ich «wodza»”⁸⁰, „Jest jakaś organizacja i są «żołnierze». Ja byłem «żołnierzem» od załatwiania kasy”⁸¹. Równie często pojawiała się metaforyka militarna konstruowana przy zastosowaniu takich słów jak: wygrać, przegrać, rewolucja, bojówki, klęska, walczyć. Świadczą o tym stwierdzenia: „Nie jest ważne kto wygrał, a kto przegrał”⁸², „Mój program to nie będzie rewolucja”⁸³, „Rewolucja zabija swoje dzieci i tak się

⁷⁴ J. Fras, op. cit., s. 175.

⁷⁵ Ibidem, s. 158.

⁷⁶ A. Łuszczak, op. cit.

⁷⁷ M. Mykytyszyn, *Czy Piotr od krzyża mówi głosem wałbrzyszan?*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 23 sierpnia 2010, s. 11.

⁷⁸ A. Ziółkowska-Bielewicz, *Nie zmienilem poglądów...*, op. cit.

⁷⁹ M. Mykytyszyn, *Nie będę bił poniżej pasa*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 29 listopada 2010, s. 5.

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ M. Klat, *„Byłem żołnierzem od załatwiania kasy”*, „30 minut” z dnia 29 lipca 2011, s. 4.

⁸² T. Piasecki, *Kruczkowski zaprzysiężony ze skandalem w tle*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 20 grudnia 2010, s. 4.

⁸³ *Piotr Sosiński: – Nie chcę robić rewolucji*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 13 września 2010, s. 3.

stało ze mną”⁸⁴, „Mam bojówki. Oto one”⁸⁵, „To jego ewidentna kłęska!”⁸⁶, „Musimy wspólnie walczyć o remont linii kolejowej między naszymi miastami”⁸⁷.

Sport, podobnie jak miało to miejsce w przypadku metaforyki militarnej, pozostawał podstawowym odniesieniem porównawczym trwale obecnym w wypowiedziach lokalnych aktorów politycznych. Tym samym, na łamach mediów, stosunkowo często podnoszone były sformułowania, zawierające słowa typowe dla szeregu konkurencji sportowych: faul, zagrywka, cios, drużyna, fair play. Za przykłady można uznać tu stwierdzenia: „Dlatego trzeba pilnować dobrych zasad wyborczych, aby nie było fauli”⁸⁸, „To był polityczny faul”⁸⁹, „Żadna z osób, z którymi współpracuję nie brała udziału w tego typu zagrywkach”⁹⁰, „Okazało się, że kampania była momentami brutalna i zdarzały się ciosy poniżej pasa”⁹¹, „Potrzeby jest dobór zgranej drużyny”⁹², „Szkoda tylko, że pan Szelemej do zasady fair play się nie stosuje”⁹³.

Stosunkowo rzadko podnoszona była z kolei metaforyka gier hazardowych, rynkowych oraz scenicznych. Nie oznacza to oczywiście, że w ogóle nie określała charakteru wypowiedzi uczestników toczącej się rywalizacji. Świadczy o tym choćby następujące stwierdzenie: „Bazowanie na przekonaniu, że wałbrzyskanie nie zauważą, iż sfinansowali część kampanii wyborczej prezydenta, jest nieuczciwą grą wyborczą”⁹⁴.

⁸⁴ M. Wyszowski, *Goliat zmiótł Dawidów, czyli krajobraz po bitwie*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 16 sierpnia 2011, s. 5.

⁸⁵ *Lubiński ujawnił swoje bojówki*, <http://www.wiadomosciwalbrzyskie.pl/3120,aktualnoscilubinski.ujawnil.swoje.bojowki.zdjecia.html>, 26.09.2011 r.

⁸⁶ *Kolejny niewypał?*, „Dobry i Bezpлатny” z dnia 30 sierpnia 2010, s. 5.

⁸⁷ *Dutkiewicz rozgrywa w Wałbrzychu*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 25 lipca 2011, s. 11.

⁸⁸ *Mieć pomysły*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 20 września 2010, s. 3.

⁸⁹ R. Radczak, *Co dalej z Wałbrzychem?*, „Dobry i Bezpлатny” z dnia 9 maja 2011, s. 1.

⁹⁰ M. Wyszowski, *Mam czyste ręce...*, op. cit.

⁹¹ M. Mykytyszyn, *Nie będę bił poniżej pasa*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 29 listopada 2010, s. 5.

⁹² T. Piasecki, *Kończę definitywnie z polityką*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 16 sierpnia 2010, s. 11.

⁹³ M. Mykytyszyn, *Szelemej wzywa do tablicy*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 4 lipca 2011, s. 4.

⁹⁴ *WWS zaatakowała Kruczkowskiego*, „Tygodnik Wałbrzyski” z dnia 18 października 2010, s. 4.

Podobnie, jak słowa: „I tak obaj koledzy wykorzystali mnie do brudnej rozgrywki politycznej”⁹⁵, [...] potrzebny jest manager, a nie człowiek uwikłany w lokalne gry i partyjki”⁹⁶.

Stosowanie perswazji, jako zabiegu wartościującego⁹⁷, uznać można za jeden z najważniejszych elementów współczesnego języka polityki. Prawdopodobnie ta znajduje potwierdzenie również w przypadku wypowiedzi lokalnych aktorów politycznych podejmujących aktywność w Wałbrzychu. Zwłaszcza, jeśli brać pod uwagę rolę i znaczenie mechanizmów perswazji w konstruowaniu komunikatów, których adresatami pozostają potencjalni wyborcy. Wśród mechanizmów tych wymienić należy, przede wszystkim: emocjonalizację odbioru, tworzenie wspólnoty na linii nadawca–odbiorca, stosowanie prostego wartościowania (sprowadzającego się do wyraźnego zarysowania linii podziału: my–oni) oraz prezentowanie arbitralnych definicji i ocen⁹⁸.

Mechanizm, polegający na otwartym, nieskrępowanym opisywaniu przeżywanych emocji pozostawał udziałem szeregu uczestników toczącej się rywalizacji. Świadczą o tym wypowiedzi kandydatów na urząd prezydenta miasta, takie jak: „Radość i satysfakcja. Ogromny szacunek do wyborców, którzy wzięli udział w wyborach i poparli prowadzoną przeze mnie czystą kampanią wyborczą”⁹⁹, „Jestem wstrząśnięty. Nigdy nie dopuszczaliśmy, nawet w myślach, przygotowując kampanię wyborczą stosowania takich metod”¹⁰⁰, „Dla mnie to był autentyczny wstrząs”¹⁰¹.

Drugi z mechanizmów perswazji, sprowadzający się do tworzenia poczucia wspólnoty, budowania więzi, skracania dystansu pomiędzy nadawcą a odbiorcą komunikatu, również pozostawał elementem szeregu wypowiedzi przywoływanych przez lokalne media. Za przykład może posłużyć tu stwierdzenie: „Popierając mnie wałbrzyskanie podtrzymali wiarę, że zmiany na lepsze są możliwe. Wspólnie udowodniliśmy, że

⁹⁵ R. Radczak, *Kwestia zaufania*, „Dobry i Bezplatny” z dnia 4 kwietnia 2011, s. 7.

⁹⁶ *Unia Pracy: Kłos na prezydenta*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 11 lipca 2011, s. 2.

⁹⁷ M. Korolko, *Sztuka retoryki. Przewodnik encyklopedyczny*, Warszawa 1990, s. 33.

⁹⁸ J. Fras, op. cit., s. 85.

⁹⁹ M. Wyszowski, *Mam czyste ręce...*, op. cit.

¹⁰⁰ A. Ziółkowska-Bielewicz, *Chodzi o kupowanie...*, op. cit.

¹⁰¹ M. Myktyszyn, *Prezes MPK „przytulił” pól bańki*, „Nowe Wiadomości Wałbrzyskie” z dnia 25 lipca 2011, s. 5.

będąc przyzwoitym, można zwyciężyć”¹⁰². Podobną rolę pełnić miała wypowiedź: „Powiedzmy to wyraźnie, nie można stać z boku i patrzeć jak podważa się sens naszej wspólnej 8-letniej pracy”¹⁰³.

Budowanie prostej i czytelnej opozycji w postaci podziału: my–oni, podobnie jak to miało miejsce w przypadku dwóch, akcentowanych powyżej przejawów perswazji, również uznać można za jej mechanizm, cechujący język lokalnych aktorów politycznych. Argumentów na poparcie tej tezy dostarcza, m.in. wypowiedź urzędującego wóldarza miasta z grudnia 2010 r.: „[...] wierzę w Wałbrzych i wałbrzyszan tak strasznie dzisiaj obrzucanych błotem. Czynią to niestety kandydaci ma prezydenta, porównujący Wałbrzych do Białorusi. To skandal. [...] Ja już byłem prezydentem, a chcę być nim nadal nie dla splendoru tylko po to by ciężko pracować, by realizować projekty, które są szansą dla Wałbrzycha”¹⁰⁴.

Elementem charakterystycznym dla szeregu wypowiedzi angażujących uwagę lokalnych mediów pozostawało prezentowanie bezalternatywnego opisu rzeczywistości, skłaniającego odbiorcę do przyjęcia określonej definicji zaistniałej sytuacji. Przykładam pozostaje tu stwierdzenie: „W pierwszej turze zmierzyłem się z olbrzymią machiną propagandową jednego z kandydatów i krytyką pozostałych. To musiało się odbić na wyniku”¹⁰⁵. Jego autor, urzędujący prezydent Wałbrzycha po raz trzeci ubiegający się o poparcie mieszkańców miasta, wyjaśnia przyczyny uzyskania gorszego, niż spodziewany, rezultatu wyborczego. Tym samym, upatruje ich jedynie w działaniach podejmowanych przez kontrkandydatów. Z drugiej strony, zupełnie pomija ewentualną ocenę jego dotychczasowego dorobku dokonaną przez wałbrzyszan i, co z tym związane, jej wpływ na wynik głosowania. Podobny charakter posiadała inna wypowiedź: „Kampanię robiliśmy optymalnie, powyżej ram dozwolonego budżetu. Niczego bym nie zmieniał, po prostu zabrakło czasu, aby wypromować nową twarz, nowe nazwisko”¹⁰⁶.

Zarysowana powyżej analiza języka polityki pozwala na wysunięcie kilku zasadniczych wniosków. Po pierwsze, zjawiska i tendencje, charakterystyczne dla wypowiedzi aktorów politycznych podejmujących

¹⁰² M. Wyszowski, *Mam czyste ręce...*, op. cit.

¹⁰³ M. Mykytyszyn, *Nie będę bił...*, op. cit.

¹⁰⁴ A. Ziółkowska-Bielewicz, *Chodzi o kupowanie...*, op. cit.

¹⁰⁵ Idem, *Nie zmieniłem poglądów...*, op. cit.

¹⁰⁶ M. Wyszowski, *Goliat zmiótł...*, op. cit.

aktywność na arenie centralnej, znajdują również zastosowanie w przypadku rywalizacji toczącej się na poziomie lokalnym, w tym w Wałbrzychu. Wydaje się, że stopień pauperyzacji, wulgaryzacji, metaforyki i perswazyjności języka wałbrzyskich aktorów politycznych uznać można, w większym bądź mniejszym zakresie, za rezultat charakteru kampanii, w warunkach której aktorom tym przyszło podejmować aktywność. Zwłaszcza, jeśli przyjąć za słuszne, podnoszone już we wcześniejszej części artykułu poglądy N. J. Ornsteina i T. E. Manna, wskazujące na specyfikę kampanii permanentnej, obserwowanej również w Wałbrzychu w okresie przypadającym na lata 2010–2011. Tym samym, uzasadnionym pozostaje stwierdzenie, że powtórne wybory na prezydenta Wałbrzycha i, częściowo, do rady miasta, zdecydowały o szczególnej intensywności działań podejmowanych przez uczestników toczącej się rywalizacji. Co więcej, rosnąca rola lokalnych mediów w przebiegu całej kampanii nie pozostawała bez wpływu na charakter aktywności kandydatów, w tym również i na język ich wypowiedzi. Sam język pełnił z kolei rolę instrumentu, z jednej strony, wykorzystywanego, z różną efektywnością, przez lokalnych aktorów politycznych, a drugiej, służącego osiągnięciu określonych celów, wśród których główne miejsce zajmowało zdobycie i utrzymanie poparcia mieszkańców miasta.

**The language of politics during a permanent campaign based
on the example of the town of Wałbrzych**

Summary

The dynamic development of information channels influences the form and nature of the activities of political actors. This is particularly true for the mechanisms and rules typical of political competition at a local level. Therefore, it is justified to present the most significant phenomena, trends and activities with respect to the language of political actors active in Wałbrzych in the context of a permanent election campaign. These include, among other things, the essentially impoverished and vulgarized language of politics. It is also necessary to analyze the metaphors and the degree of persuasiveness of this language. It is also appropriate to present the ideas used for this purpose. The timeframe of the paper's subject is marked by the elections for the office of town mayor and seats on the council in 2010 and the repeat elections in 2011.

